

Uredništvo in uprav-
ništvo:
Ljubljana, Miklošičeva
cesta št. 6, II. nad-
stropje.
Oglasi po dogovoru.

RESNICA

Izhaja vsako soboto.
Naročnina:
za celo leto 10 K, za
pol leta 5 K, za
mesec 1 K.
Posamezna št. 20 h.

Z narodom se ne igrjamo, posebno s tako ubogim, kakor je slovenski!

Davorin Trstenjak.

Dr. Tavčarjeva deklaracija.

Dr. Tavčar je imel v Kamniku shod, na katerem je razlagal svoje politične nazore. Govor je bil dolg in raznovrsten, kajti pečal se je z najrazličnejšimi stvarmi: Kregal se je z „Resnico“, z gosp. Štefotom, s Kmečko stranko, pečal z Marijo Terezijo, s Sciti in Germani, z Rimljani in grofom Czerninom, s Cervantesom in Don Quixotom in še z mnogimi lepimi stvarmi. Če izluščimo iz tega našarenege govora njegovo vsebino, pa pridemo do sledečega:

1. Dr. Tavčar je hud nasprotnik Kmečke stranke in „Resnice“.

2. Dr. Tavčar je silno hvaležen prelatu Kalanu, ker je razbil S. L. S. in pomagal liberalcem, ki so bili že čisto na tleh, na konja.

3. Dr. Tavčar je jasno povedal, da z enotno stranko ni nič. Rekel je tudi med drugim:

„Obstoje nazori, ki so pri eni stranki neprijetni, druga stranka jih pa zopet smatra za načelne in nedotakljive. Naj se politične stranke še tako izogibljejo načelnih prepričanj, zatrete se ti prepričanja dajo, ker smo na Slovenskem, ko smo časih sklepali takozvane „sloge“, tudi kake štiri mesece, potem se je v nji pokazala razpoka, peti mesec pa smo se zopet znova in še bolj sovražili od prej! Tak bi bil konec, če bi

se jugoslovanski misli posrečilo, zediniti nas za nekaj časa v eno samo politično stranko!“

4. S škofom je samo, dokler mu njegovo narodno delo prija, sicer pa pravi dr. Tavčar:

„Jaz ne želim, da bi me kdo smatrai, da sem v kakemkoli oziru poklican braniti gosпода knezoškofa ali da sem v kakemkoli oziru političen njegov somišljenik. Tukaj se prav čisto nič ne skrivam: Moji politični nazori so dostikrat različni od nazorov, katere mora zastopati katoliški škof.“

To je jasno izpovedan stari liberalizem.

5. Kot svoj program je pa dr. Tavčar proglasil avstrijski federalizem. Dr. Tavčar se je tu mladim nasproti razkril kot pravega starina. Avstrijski federalizem — to je star program, ki ga je dr. Tavčar sedaj na novo prinesel v jugoslovansko vprašanje. Tega ravno mladine marajo. Jugoslovanska deklaracija z dne 30. maja tudi hoče nekaj družega.

Dr. Tavčar pravi:

„L. 1867. glasi se je recept na dualizem, sedaj se pa glasi na federalizem. To se pravi: Avstriji ni mogoče drugače pomagati, nego s tem, da se gotovi narodi združijo v samostojne države, ki bodo potem skupaj tvorile prenovljeno in preustrojeno Avstrijo.“

Tu se nahaja dr. Tavčar v velikem protislovju z mladino, ki stoje na stališču narodne suverenosti in brezpogoj-

ne samoodločbe. Dr. Tavčar se je izrekel tudi za etapno politiko, češ da se bodo odločujoči činitelji v državi vendar le odločili slednjič za „federalizem v smislu naše deklaracije, ki je naša politična zvezda, ki, če ne dovede nas do Betlehema, bo pa naše otroke.“ To je v velikem protislovju z vsemi izjavami dr. Korošca, ki vsako narodno avtonomijo zamuje, zavrača vsako delno rešitev in to, kar imenuje dr. Tavčar politično zvezdo, ki nas vodi, nazivlja kot minimalni program.

Dr. Tavčarjev jugoslovanski program je torej v protislovju z zahtevami mladinskih Jugoslovancev. Dr. Tavčar vidi v politični zvezdi vodnici jugoslovanske deklaracije z dne 30. maja svoj maksimalni program, o katerem bo vesel, če ga naši potomci dosežejo, in Srbov sploh ne omenja v celem govoru, ker se nič ne podajo v njegov avstrijsko-federalistični zistem.

Imamo torej zopet eno deklaracijo!

Preuredba ljudskošolskega pouka.

Kar obstoji ljudska šola po sedanjem šolskem zakonu, se med kmečkim ljudstvom čujejo pritožbe, da je uredba ljudske šole pač dobra za mesta, ni pa tudi primerna razmeram na kmetih. Življenje na kmetih s svojimi gospodarskimi potrebami je pač tako

LISTEK.

Cudne zgodbe in dogodbe.

Piše Janez Obljavljen.

IX.

Modre naredbe Pankracija Mladina, komisarja za ljudsko prehrano.

Odkar je načeloval Pankracij Mladin uradu za ljudsko prehrano, je prišlo življenje v upravo te važne ustanove. Njegovo delovanje je bilo neumorno in vsestransko. Vsak dan je izdal naredbo, ki je segla globoko v ustroj narodnega gospodarstva in je spravila vse pokoncu, kar se bavi s skrbjo za pridelovanje in za uživanje.

Nekaj teh naredb hočemo tu navesti, da se ne pozabijo tudi v poznih rodovih, ki naj črpajo iz dogodkov sedanje dobe gospodarsko modrost za bodoče čase.

Pankracij Mladin, komisar za ljudsko prehrano, je odredil, ukazal in razglasil, da je vse zaseženo in zaplenjeno, kar raste na polju, v gozdu, na travniku, na vrtu in drugod. Jestji se sme samo z dovoljenjem oblasti in to, kar vsakemu oblast odkaže.

Krompir se mora v drugi polovici decembra zvoziti iz cele dežele na kup, da morejo meščani za praznike delati potice.

Da bo pa kmet vedel, da mora krompirja več pridelati, kakor repe, se določi za krompir trikrat nižja cena kakor za repo.

Ker je znano, da grozdje rado gnije, ga je ob trgatvi dobro nasoliti in krepko v zabojih stisnjenega pripeljati na trg.

Posestniki smrekovih gozdov morajo varno sneti želod z drevja, ga takoj prešati in mošt oddati mestni aprovizaciji.

Ker je znano, da dela črv veliko škode na polju, črv pa pride od hrošča, kakor hrošč od črva, zato se mora o svetem Mihehu dati šolski mladini teden počitnic za nabiranje hroščev in ti se morajo oddati usnarjem radi pomanjkanja čresla.

Z modro galico, ki jo da država na razpolago, morajo poljedelci pod kaznijo vsakih štirinajst dni poškopiti fižol in peso.

Da se odpravijo gosenice, mora vsak posestnik poštopati zelje s caherlinom.

Češnje se imajo oddati vse v mestni magacin kot rezerva za slučaj pomanjkanja drugih živil.

Od zaklanih prešičev je oddati ves špeh in se plača mernik po 3 K. Vreče mora dostaviti mestna aprovizacija.

Kmet, ki hoče dati zmleti svoje žito, ki mu ga pusti oblast za lastno prehrano, mora k okrajnemu glavarstvu po nakaznico, brez katere mlinar ne sme mleti. Ako kmet na-

kaznico izgubi, mora zobati nerazmleto žito, če ne, se mu zapleni.

Tudi seno je zaseženo in se pusti posestniku samo en stot na hektar kot seme: Strogo se bo pazilo, da ga bo tudi v resnici posejal, ne pa porabil za krmo.

Vse njive morajo biti pravilno obdelane s parnimi plugi, ki jih da država na razpolago. Krompir se mora sejati nagosto, da se ga več pridelata, žito se mora saditi lepo v vrstah, da žetvena komisija lahko prešteje, koliko ga je kdo pridelal.

Ker je znano, da živi v gnoju na tisoče milijonov škodljivih glivic, se mora ves gnoj razkužiti, preden pride na njivo. Izvzeta so le umetna gnojila, ki jih sedaj ni dobiti.

Pankracij Mladin, komisar za ljudsko prehrano, se je pa prepričal, da ljudstvo ni sprejemljivo za njegove naredbe. Šlo je vse narobe in ni bilo nobenega reda. Pankracij Mladin je šel tej obžalovanju vredni zadevi do dna in je spoznal, da je vzrok takemu pomanjkanju umevanja narodnogospodarskih oblastvenih naredb v nezadostni izobrazbi kmetijskega prebivalstva. Zato je izdal ukaz, da se mora šolska mladina teh naredb na pamet naučiti in vse učiteljstvo je dolžno z dejanjem in s poukom sodelovati in prebivalstvu dokazovati potrebo teh hvalevrednih določil.

različno od potreb mestnega prebivalstva, da se ne more naraščaj kmečkega prebivalstva vzgajati po istem načinu, kakor mestna mladina.

Učenjaki, ki so sestavili državni šolski zakon in so sestavili učni načrt za ljudske šole, pač niso imeli pred očmi potreb kmečkemu stanu, ki jih tudi poznali niso. Njih namen je bil, mladini v šoli podati kar moči mnogo in različnih vednosti brez ozira na gotove stanovske potrebe. Po teh načelih je urejen tudi pouk učiteljskega naraščaja v pripravnicah, koder se učiteljski učnikom podaje v kratki učni dobi toliko različne učne snovi, da je ne more prebaviti in ima slednjič glavo polno vseh mogočih ved, a od vsake samo nekaj in nič temeljitega.

Posledice tega učnega načina so se pokazale v tem, da ljudska šola ni ustrezala željam in potrebam poljedeljstva, ker niti učitelji sami niso dobili take vzgoje, ki bi jih seznanila s kmečkim gospodarstvom, niti šolske oblasti niso imele pred očmi tistega cilja, da bi skrbele za kmetijski napredek potom šolstva. Da je šlo kmetijstvo v prošlih desetletjih rakovo pot, je v veliki meri pripisati temu napačnemu načinu ljudskošolske vzgoje na kmečkih šolah.

A o tem se je že toliko govorilo, da nam ni treba stvari še natančneje obravnavati.

Zadnja leta se bavi učna uprava z vprašanjem, kako spraviti ljudsko šolo v sklad z zahtevami kmetijstva. Prodrlo je prepričanje, da je ljudska šola na kmetih res potrebna preosnove. Pri posvetih v učnem ministrtvu se je izdelal načrt, ki se bo nemara kmalu predložil javnosti.

Po tem načrtu se namerava pred vsem podaljšati učna doba na učiteljskih pripravnicah na 5 do 6 let, ker so spoznali, da v štirih letih ni mogoče vzgojiti popolnega učitelja in ne vpliva dobro, ako 18 letni mladenič pride že ven kot učitelj, z zavestjo, da je vso učenost povžil in je poklicani vzgojitelj in voditelj naroda. Pouk naj se poglubi v praktičnem smislu. Vsak učitelj bodi več vsaj dveh avstrijskih jezikov. Pouk se naj globlje peča z zdravstvom, z ročnimi deli, zlasti pa z gospodarstvom in gospodinjstvom.

Pouk na ljudski šoli imej namen, vzgajati mladino za kmetijsko gospodarstvo.

Solska mladina naj dobi veselje do kmetijstva in osnovne pojme o kmetijski vedi. Nauk o rastlinah in o domačih živalih, o kmetijski kemiji, o gnojilih, o pasmah — to se naj podaje mladini že v ljudski šoli na lahko umeven način, tako da bo kmečka mladina dobila umevanje za svoje delo in bo sposobna se s čitanjem dobrih kmetijskih knjig še dalje izobrazovati. Na tej podlagi bo mogoča tudi strokovna organizacija kmetovalcev.

Proti centralizmu.

Vsled vojnih razmer je naravno državna oblast stopila v popolno ospredje in je vsa ljudska samouprava bila potisnjena v stran. Čim dalje traja vojska, tembolj se hočejo te razmere ustaliti in najnovejše zakonske predloge kažejo, da hoče državni centralizem izpodrinuti vpliv ljudskoavtonomnih zastopov tudi zakonitim potom na poljih, na katerih se mu je doslej priznavala vsa upravičenost brez ugovora. Med tem, ko se sklepajo deklaracije o novih državnopravnih stvorih na podlagi samoodločbe pa nam gine iz rok še tisti kos samoodločbe, ki ga imamo, in se umika pohotnemu državnemu absolutizmu. Vsak dan se množeče državne centrale z brezštevilnimi naredbami to dovolj jasno dokazujejo.

Radi tega so pa avtonomni faktorji začeli iskati stika, da morejo skupno nastopiti proti centralističnim težnjam. Dne 14. marca so se sestali zastopniki vseh deželnih odborov cele Avstrije k manifestacijskemu zborovanju, pri katerem so izrazili svoje ugovore proti vednemu utesnjevanju avtonomnih pravic.

Predsedoval je nižjeavstrijski deželni maršal princ Liechtenstein, ki je v nagovoru dejal, da se mra jako čuditi, ako država posega tudi v gospodarski delokrog dežela. Kajti tiste centrale, ki jih je država ustanovila med vojsko v uradu za prehrano, torej na polju, ki smo ga državi radi od vseh strani prepustili k lastnemu delovanju, ni država dosegla nikakor zadovoljivih uspehov. Ker je sedaj jako težavna in sporna omejitev kompetenc, se mora vsaj to zahtevati, da se da zastopnikom dežele primeren vpliv na posvetovanje in sklepanje.

Resolucija, ki se je sklenila, se glasi: „Dne 14. marca 1918 v sejni dvorani nižjeavstrijskega deželnega zbora zbrani predsedniki vseh avstrijskih deželnih uprav slovesno protestirajo proti vladnim težnjam, ki se kažejo v zadnjem času, da bi se po državnih osnovnih zakonih določene pravice dežela prikrajšale in v svojem delokrogu utesnile. Vedno jasneje se že kaže pri tem namera, da bi se zadeve, ki po ustavi spadajo brez dvoma pred deželne zборе, brez njihove dovolitve odkazale državnemu zboru in tako odtegnile delokrogu deželnih zborov. Ta težnja se je pokazala pri obravnavi vprašanja reforme melioracij in nameravane nove ureditve vodnega prava in slednjič tudi o važnih določilih zakona za gospodarstvo z elektriko. Ista smer se kaže tudi nasproti finančnemu gospodarstvu dežela, katerim se ne jemljejo le polagoma samostojni viri za dohodke, ampak se jim tudi ustavljajo zakonito določeni preodkazi, da jih nadomestijo in prikrajšati s prostovoljnimi prispevki, odvisnimi od vladne dobre volje. Tako izpodkopavanje finančne neodvisnosti dežela moramo tem bolj obžalovati, ker stoje dežele pred važnimi in težkimi nalogami, ki bodo zahtevale velika sredstva in katerih izvršitev jim bo le tedaj mogoča, ako bodo imele izdatne vire samostojnih dohodkov. Izpolnuje svojo po ustavi jim naloženo dolžnost, ugovarjajo zastopniki dežela še enkrat najodločneje proti tem težnjam, ki slednjič nameravajo končno uničiti po ustavi zajamčeno deželno avtonomijo in izražajo trdno zaupanje, da se bo njihov glas uslišal v interesu tako potrebnega sporazuma med državo in med deželami, kakor tudi v varstvo ravno za državo tako potrebnega spoštovanja do zakonov.“

Kranjsko sta zastopala pri zborovanju dr. Lampe in dr. Pegan.

Novi električni zakon.

Koliko hrupa in vpitja je bilo, ko je kranjski deželni odbor nastopil pred sedmimi leti samostojno odločno pot k izrabi vodnih sil za električno luč in energijo v javne namene! „Lampe bo deželo napravil“, so upili. Kapitalisti in liberalci so dvignili veliko vojsko proti kranjskemu deželnemu odboru, ki je prvi v Avstriji se postavil na

Dalje je Pankracij Mladin opazil velik gospodarski nered v kmečkem delu. Vsak je delal takrat, kakor se mu je samemu zljubilo. Vsled tega je bilo oblastveno nadzorstvo silno otežkočeno. Če je prišel nadzornik za prehrano k kmetu in ga je vprašal, zakaj ne orje, se mu je ta odrezal: Danes dežuje, bom jutri zoral. Drugi je zlobno rekel: Kaj naj danes orjem, saj sem že včeraj zoral. Če je komisar ukazal, da mora dati vsaka krava osem litrov mleka na dan, je z gotovostjo lahko računal, da so vse krave dale nalašč manj. V enem slučaju se je celo doglalo, da je neka krava v očitnem namenu, zasmehovati javne naredbe, dala enkrat dva litra, čez nekaj časa šest, potem sedem, in kar naenkrat se je uprla in dajala vedno manj. Slednjič je živinče iz same hudobije poginilo, ravno ko je odredil komisar za prehrano kazensko postopanje proti tako nečuvnemu zaničevanju oblastvenih naredeb.

Zato je sklenil Pankracij Mladin, komisar za ljudsko prehrano, da naredi popoln red. Odredil je, ukazal in razglasil, da se mora vse kmečko delo ravnati točno po uradnem delu. Zjutraj ob osmi uri bo zapiskala piščal, in morajo vsi na delo do dvanajste ure. Popoldne traja delo od druge ure do šeste ure. Kmečko delo, je dejal Pankracij Mladin v svoji naredbi, je sedaj javna zadeva in se ima zato ravnati po predpisih za javne urade.

K vsakemu posestvu je nastavlil nadzornika, ki je moral strogo paziti na predpisani red.

Kako je bil grof Berhtold aretiran.

Začetkom vojske Italije proti Avstriji se je odigral v Dornbergu na Goriškem Krasu zanimiv dogodek. Stvar je smešna, a je resnična. Grofa Berhtolda je aretiral korporal S. od nekega topničarskega polka štev. —. Zgodba je ta le:

Korporal S. je jahal z dvema možmi proti Gorici. Med potjo sreča stotnika, ki gre peš brez spremstva s fotografičnim aparatom v roki proti Dornbergu. Patrulja ga spoštljivo pozdravi in gospod stotnik ji odzdravi v dostojanstveni pozi. Vse bi šlo gladko, ako bi korporal S. ne bil imel pomislekov v ono tajinstveno osebo, ki kakor stotnik v vojnem ozemlju potuje brez spremstva s fotografičnim aparatom v roki sam. V dvomu, da se morda gre za kakega vohuna, se je korporal obrnil in zajahal za gospodom stotnikom, ki se je med tem že precej oddalil očem zasledovalca. Po dolgem času ga je vendar našel in razvil se je menjima dialog, katerega prinašamo po navedbi korporala S., takole:

„Oprostite gospod stotnik! Vi imate fotografični aparat. Ali imate tudi dovoljenje fotografirati?“

„Ne“ je bil odgovor. „Jaz sem stotnik grof Berhtold.“

„Prosim, da se legitimirate“ je zahteval korporal in med tem trdno držal za meč.

„Da, da“, odgovori Berhtold, „jaz sem minister izven službe.“

„To mi ne zadostuje ekscelenca.“

„Torej pogledjte moje redove“ pravi Berhtold, kažoč na svoje prsi, kjer je imel svoje redove pripete v miniaturo.

„Oprostite ekscelenca“ odvrne korporal, „jaz se na redove ne spoznam. Sicer pa to še ni legitimacija, da ste Vi, ekscelenca, res stotnik, naš, stotnik.“

Mej tem je korporalu postajala fiziognomija grofa Berhtolda vedno bolj jasna in podobna. Grof Berhtold ni imel pri sebi nobene druge legitimacije in korporal, ki se je prepričal, da ima opravila res z grofom Berhtoldom, je rešil svoj službeni posel takole:

„Verujem, ekscelenca, da ste Vi grof Berhtold. Toda prosim Vas, odkrite Vašo glavo, da Vas tem lažje identificiram.“

Grof Berhtold je kot arestant moral ugoditi zahtevi korporala ter se odkriti. Ko je korporal videl grofovo „plešo“ je naredil službeni salut ter odšel.

Tako je tudi gospod grof poskusil službeno moč navadnega korporala, ki po naključju ni ne grof, ne stotnik.

edino pravo moderno gospodarsko stališče, da velike vodne sile ne smejo biti prepuščene le zasebni porabi, ampak da je naloga javne uprave, vzeti zgradbo velikih elektrarn v lastno roko in preskrbeti cele okraje, in če možno, celo deželo, z enakomerno cenim električnim tokom, da se splošno pospeši narodnogospodarski razvoj. Koliko upitja je bilo zaradi Završnice! Privatni kapital je vse poizkusil, da bi bil to napravo onemogočil, ker je vedel, da se gre tu za prvi veliki poizkus avtonomne uprave, kateri, če se posreči, bo pomenil preobrat v gospodarstvu z elektriko sploh.

Vse, kar kapitalistično misli in čuti, je bilo pokonci. Kakor revolucija na gospodarskem polju se je smatral ta prvi poizkus, in zato se mednarodni velekapital, ki izkuša vse velike vodne sile spraviti v svoje roke, ni strašil nobenih stroškov in sredstev, da bi to preprečil. A neomajni vztrajnosti naše deželne uprave se je posrečilo, da je prvo napravo izvršila v kljub največjim težavam, in s tem je bil led prebit. Samo izbruh svetovne vojske je preprečil, da se ni ta akcija doslej še mogla nadaljevati, kar se bo pa v normalnih razmerah brez dvoma zgodilo.

Tudi druge dežele so temu zgledu sledile in ga izkušale po svojih razmerah posnemati. Zdaj pa je država sama stopila na isto pot in hoče, po vojnih izkušnjah izučena, tudi imeti svoj delež na zgradbi velikih električnih central. Zato je vlada predložila državnemu zboru načrt novega električnega zakona, ki sijajno potrjuje vse, kar je deželni zastop kranjski navajal v obrambo svojih projektov.

Javne vode so last države po zakonu, in državna oblast daje pravico za njih izrabo. Pri tem morajo voditi oblast ozirni na javno korist in ona mora postopati v socialnem smislu. Po vladni predlogi dobe javne korporacije sicer nekatere predprave, a ne v tisti meri, kakor jih zahtevajo po pravici deželni zastopi, ki so prvi poklicani varuhi deželne kulture in narodnega gospodarstva. Ni naš namen, da bi se danes pečali s podrobnostmi tega velikega in pomembnega zakonskega načrta. Mi naglašamo le to, da se bodo morali sprejeti še dostavki, ki bodo deželam in občinam dali še več vpliva na izrabo vodnih sil in na socialno pravično porazdelitev električnega toka, kakor jih vlada predlaga, ki hoče svojemu sicer hvalevrednemu načrtu že iz praktičnih razlogov pridobiti tudi naklonjenost velikega kapitala.

Jugoslovansko vprašanje.

Razmere v Jugoslovanskem klubu.

Splitski „Dan“ piše:

Pri glasovanju o proračunu v dunajskem parlamentu so manjkali sledeči poslanci Jugoslovanskega kluba: Baljak, Biankini, dr. Cingrija, Perić, dr. Ivčević in Prodan. Glasovanje je bilo izredno važno. Odsotnost dalmatinskih članov kluba se je od vseh strani opazilo in se različno tolmači. Neki dunajski listi javljajo, da Dalmatinci ne soglašajo s politiko Jugoslovanskega kluba. Drugi pravijo, da je to protest Dalmatincev proti nedavni zagrebški konferenci dr. Korošca. Kakor doznajamo, je pravi vzrok v nemarnosti naših ljudi, v njihovi nediscipliniranosti, zaradi česar ne more klub na nje nikdar računati niti v najbolj važnih stvareh, in mu delajo sramoto pred celim parlamentom.

Država S. H. S.

Najnovejša deklaracija, ki so jo izdali v Zagrebu dne 3. marca t. l. in ki so jo podpisali dr. Korošec, dr. Kramer in dr. Izidor Cankar v imenu Slovencev — dasi od Slovencev zato niso bili pooblašteni, — ne po-

zna več dunajske jugoslovanske deklaracije, za katero se je izrekel kot en mož ves Slovenski narod, ampak se postavlja na čisto drugo stališče.

Odpadel je okvir monarhije in habsburško žezlo, odpadlo je hrvaško državno pravo, in ostala je le popolna samoodločba in izključno narodno načelo. Razložek je jako velik, ker z zagrebško deklaracijo z dne 3. marca 1918. je izgubilo jugoslovansko gibanje realna tla in visi v zraku fantazije. Novi državi so dali ime S. H. S., kar pomeni državo Slovencev, Hrvatov in Srbov, in sicer tudi Srbov izven monarhije. Ta deklaracija je torej aneksionistična, ker sega izven monarhije. Ali bomo torej mi na podlagi narodnega načela anektirali Srbe, ali bodo Srbi anektirali nas. Samoodločba ne pozna zgodovinskega razvoja in obstoječih razmer, s katerimi mora vsak trezen človek računati, ako se neče izgubiti v brezplodno filozofiranje.

Sedaj pa vprašamo dr. Korošca, kako je mogel v svoji vihravosti zavoziti resno jugoslovansko zadevo na tak tir, ki vodi v čisto drugo smer, nego jo hoče slovenski narod po svoji jasno izrečeni volji? Čez stotisoč podpisov se je nabralo na Slovenskem za dunajsko deklaracijo. Med tem, ko so se podpisi še pobirali, je pa dr. Korošec vrgel že isto deklaracijo pod klop in sklenil drugo, ki je z dunajsko v protislovju. Sedaj hočejo dr. Korošču slovesno izročiti podpise za dunajsko deklaracijo. In dr. Korošec bo te podpise sprejel! Ali bo pa povedal tudi pri tej priliki, da on hoče nekaj drugega, nego to, za kar so se podpisi pobirali? Tako resna stvar, kakor je naša narodna zahteva, se vendar ne sme obravnavati s tako otročjo lahkomišelnostjo, kakor dela žalibog dr. Korošec v svoji plitvi površnosti v veliko in trajno škodo resničnim interesom slovenskega naroda!

Rešitev narodnega vprašanja v Avstriji in Jugoslovani.

Dunajska „N. Fr. Presse“ poroča, da je izdelal dr. Korošec neki elaborat, v katerem izvaja:

„Jugoslovani zamorejo pri rešitvi narodnega vprašanja sodelovati samo v slučaju, da je podlaga razpravljanju majniška deklaracija iz l. 1917. Majniška deklaracija se ozira ne samo na avstrijske Jugoslovane, ampak tudi na tiste, ki žive v ogrski državi in v Bosni in Hercegovini. Podobno je s češko deklaracijo. Zato stojita seveda imenovana naroda na stališču, da se mora rešiti narodnostno vprašanje v celokupni monarhiji istočasno, ne samo v nasi državni polovici. Težkoče, ki jih bodo delali tej rešitvi narodnostnega vprašanja Nemci in Mažari, so velike in jih vidi vsakdo. Tudi zaenkrat razmere niso še toliko dozorele, da bi se razpravljanje v tem smislu moglo računati na uspeh. Narodi ne žive od danes do jutri; njihovo življenje se ne da primerjati z življenjem posameznika. Jugoslovani so predložili vladi podrobno sliko, kako si žele urediti svojega vprašanja v monarhiji. Sedaj je stvar vlade in vseh faktorjev, ki imajo pri tem besedo, da pristanejo na stališče od katerega ne moremo odnehati. Ker se torej očitvidno Čehi in Jugoslovani sedaj pogajanj o ureditvi narodnega vprašanja na podlagi vladnega načrta ne bodo udeležili, bi bilo razpravljanje brez imenovanih v prvi vrsti prizadetih narodov brez pravega pomena in se brzkone niti ne bo vršilo.“

Kaj pa če se bo v kljub tej dr. Koroščevi izjavi vršilo, in sicer brez Jugoslovancev, katerim je dr. Korošec podrl vse mostove? Poljaki so že šli svojo pot, med Čehi postaja nezadovoljstvo z dr. Koroščevo taktiko vedno večje, in bodo Čehi takoj, ko jim kaže, tudi udarili svojo pot ter pozabili, da je

jugoslovanski klub tako pridno hodil zanje po kostanj v ogenj. In tedaj?...

O zagrebški deklaraciji.

piše „Hrvatska“: Dr. Koroščev sestanek v Zagrebu je imel ta uspeh, da je majska deklaracija bila izpremenjena popolnoma po srbskem kopitu. Da bi preslepili dobrodušne Hrvate, so v majniško deklaracijo sprejeli izrek o hrvatskem zgodovinskem državnem pravu. Na zagrebškem sestanku so pa spoznali nadaljnje skrivanje za hrvatsko državno pravo kot nepotrebno, ker so Hrvatje postali že toliko topi, da se ne bodo upirali, ako se njihova tisočletna pridobitev vrže na smetišče. In to se je zgodilo. S sestanka so izdali resolucijo, ki govori o sodelovanju vseh strank, ki stoje na stališču „narodne samoodločbe“, a ne več na hrvatskem zgodovinskem pravu... Da je stvar naperjena proti hrvaški narodni ideji, se vidi še jasneje iz tega, ker so bili na sestanku pozvani tudi voditelji zagrebške socialne demokracije gg. Antolić, Bat in Kovač. Bilo je res potrebno, da so se tudi socialni demokratje priključili temu sestanku. Oni so se najrajši odzvali. Saj je socialna demokracija tuja rastlina v Hrvatski, ona nima nobenega smisla za težnje in vzore hrvaškega naroda. Njen namen je, da ubija hrvaški nacionalizem.“

Jugoslovani na cerkvenem polju.

Mladini segajo tudi že na cerkveno polje s svojo samoodločbo. Kakor posnemamo po tržaški „Edinosti“, je v Zagrebu predaval jugoslovanski mladin dr. Ritig o glagolici in je izvajal, da spada pod samoodločbo narodov tudi liturgični jezik. Popisoval je zgodovino glagolice in obsojal latinico ter avstrijsko vlado, ki je baje največja nasprotnica glagolice. Pozival je poslušalce, naj kot jugoslovansko narodno zahtevo sprejmejo boj za glagolico v cerkvi.

V ljubljanskem „Jugoslovanu“ pa gimnazijski suplent Jos. Puntar pozivlja k ponovljenemu izobraževalnemu delu v društvi in proglašja, da se mora unijatska misel razširiti po celem slovanskem jugu. „Unijatska misel je naša velika misijonska misel, vredna, da jo zanesemo v vsa slovenska in hrvaška verna srca“, tako pozivlja Jos. Puntar, češ da na ta način pridobimo Srbe za katoliško misel. Mladin Puntar pač nima pojma niti o srbstvu niti o verstvu.

Bodo še lepo zmešnjavo naredili ti mladini na cerkvenem polju!

Jugoslovanske in češke malenkosti.

„Secolo“ javlja, da so se v nekem mestu v Švici sestali jugoslovanski in italijanski politiki in sklenili, da osnujejo dva propagandistična odbora, ki bi imela delovati za sporazum med obema narodoma. V obeh odborih je 50 Jugoslovancev in ravno toliko Italijanov. Uradni jezik — italijanščina.

Osumljen, da je dezertiral k Italijanom je znani vodja Sokolov Stane Vidmar.

V Milanu je 13. t. m. bil shod znanih vojnih agitatorjev z dnevnim redom, da se ustanovi odbor, ki naj doseže češko-slovaško neodvisnost. Sklenili so sklicati kongres v svrhu propagande. Shodu je predsedoval odvetnik Angelo Barzilai, ki je povedal, da se je za boj proti Avstriji prostovoljno priglasilo 1200 Čehov.

Srbski poslanik v Bernu dr. Grujić je izjavil uredniku „Neue Züricher Zeitung“, da je Srbija od začetka vojske izgubila milijon ljudi. Srbski vojaki, ki so se borili v Dobrudži, so došli v London odkoder jih odpeljejo na Krf. Pašić je sestavil novi srbski kabinet ki bo baje spremenil smeri dosedanje srbske politike.

„The News Evrope“ priobčjujejo besedilo brzogovnega protesta jugoslov. odbora v Londonu na Trockega za časa mirovni

pogajanj v Litovskem Brestu. Ta brzojavka se glasi: Mi ne priznamo avstroogrskih zastopnikov na mirovni konferenci kot zastopnikov jugoslovanskih zemelj, kjer prebivajo Srbi, Hrvati in Slovenci. Med avstroogrskimi delegati ni zastopnikov Čehov in Jugoslovancev, dasi so češki poslanci v drž. zboru izrečno zahtevali svoje mirovne delegate. Trockij ni odgovoril.

Kakor javlja „Secolo“ se z italijanske in jugoslovanske strani marljivo dela na obojestranskem sporazumu. Sestavila se je italijanska in jugoslovanska komisija, ki bo delala na tem, „da se razbije avstrijsko monarhijo z notranjo revolucijo“. S srbske strani pristajajo vse stanke na ta načrt, radikalci, samostalci, naprednjaki in socialisti. Računa se s tem, da bo mogoče pridobiti vse Jugoslovane, ki bivajo v inozemstvu, da bodo sodelovali in podpirali delo teh komisij.

Dr. Trumbič se je po nalogu londonskega jugoslovanskega odbora pripeljal v Rim, da vodi pogajanja med Jugoslovani in Italijani. Istočasno javlja italijansko časopisje, da je laška vlada pripravljena, da opusti svoj dosedanji odpor proti sestavljanju češko-slovanskih legij iz avstrijskih ujetnikov.

Bosanska vlada je prepovedala po Bosni razširjanje „Glasa Slovenaca, Hrvata i Srba“, osješkega dnevnika „Juga“ in glasila kat. dijaške serije „Luč“ ter „Deški Vijesnik“.

Hrvatski listi poročajo, da bodo hrvatski polki v Osjeku premeščeni na Ogrsko, v Osjek pa pridejo mažarski polki.

Pri Bahmaču so Nemci ujeli urednika „Narodnih Listov“ Bogdana Pavlu, ki je svoj čas kot praporščak s celo svojo četo dezerteriral h Rusom. Vodil je 7. avgusta 1914 deputacijo čeških dezerterjev k carju in ga pozdravil z besedami: „Naj bi prosta krona sv. Vavčava se blestela v žarkih krone Romanovov“. Pozneje je izdajal liste v katerih je češke ujetnike hujskal proti Avstriji ter je proslavljal carizem kot rešitelja avstrijskih Slovanov. Poleg Masaryka in Düricha je podpisal proklamacijo o neodvisnosti Češke in ki izjavlja, da so Habsburžani izgubili češko krono. Sedaj se je Pavlu boril v vrstah boljševikov. Žalosten konec, kakeršnega bo doživel še marsikdo.

Kaj bo z našo Koroško?

Pripravljajo se načrti ustavne spremembe. Koroška naj se razdeli na dve okrožji, ki pa bosta obe nemški. Tako saj pripovedujejo dobro poučeni krogi. Iz tega sledi, da so koroški Slovenci na milost in nemilost izdani Nemcem. Nekaj čisto posebnega se mora pletiti za kulisami ravno zaradi Koroškega. Ko je svoj čas nek poslanec Slovenske Kmečke Stranke vprašal odličnega člana jugoslovanskega kluba, kaj se name-rava napraviti s koroškimi Slovenci, če pride do ustanovitve Jugoslavije, je odgovoril mladinski poslanec: „Prijetelj, brez žrtev stvar ne bo šla.“ Z drugimi besedami: Koroški Slovenci naj bodo dotična žrtví? Da se hoče skoraj gotovo koroške Slovence žrtvovati, se razvidi tudi iz brzojavnega poročila, ki ga je imela pred 14 dnevi graška „Tagespost“. Pisala je, da vlada še ne more javnosti predložiti načrta o spremembi ustave, ker se z jugoslovanskimi krogi vrše pogajanja zaradi varstva manjšine koroških Slovencev. Tedaj tudi „Tagespost“ že ve, da se imajo odtrgati koroški Slovenci od ostalega slovenskega narodnega telesa. „Slovenec“, ki je to vest „Tagespost“ v ostalem doslovno prinesel, je previdno zamolčal odstavek, da se z jugoslovanskimi krogi (kdo so tisti jugoslov. krogi. Op. stavca.) vrše pogajanja zaradi varstva slovenske manjšine na Koroškem. Kaj pomeni to? Nam se vedno bolj vsiljuje misel, da je imel dotični poslanec prav, ki je glede Koroške rekel: „Prijetelj brez žrtev ne bo šlo.“

Politični pregled.

Madžari o samoodločbi narodov.

V odseku za volilno reformo je govoril grof Andrassy o samoodločbi narodov:

„Načelo samoodločbe narodov pomeni uničenje države, na katere mesto naj bi stopili suvereni in pojedini narodi, tako da bi imeli, ako se hočeje odtrgati od ogrske države, za to tudi narodno pravo. To teorijo so si nalašč izmislili, da bi z njo razdejali Avstro-Ogrsko. Vsled tega bi bila naravnost norost in samomor, ako bi se mi sprijaznili s to teorijo in jo uporabili za naše razmere. Bodi popularno ali ne, jaz se bom boril proti takemu naziranju, kar mi bodo sile dopuščale. Ne smemo pozabiti, da je vse, kar se je v tej vojski dogodilo, silno poostrišlo narodno vprašanja. Ves svet upije, da se morajo poedini narodi osvoboditi izpod tiranskega jarma poedinih držav. Enako pravo za vse narode pomeni temeljni kamen za razvoj bodoče Evrope. Ne le pri naših sovražnikih, ampak tudi pri nevtralcih se je to načelo razširilo, zlasti pa v naši monarhiji ne le kot posledica zlih namer, ampak kot naravna posledica vojske. Zato se ta načela ne smejo omalovaževati in smatrati le kot fraza, ker je njih opasnost in moč mnogo večja nego se obče sodi.“

Nov list boljševikov.

Petrograški dopisnik „Daily Telegrapha“ poroča, da je ustanovila vojna stranka boljševikov nov list z imenom „Komunist“. List agitira za revolucionarno vojno. Voditelj te skupine boljševikov je moskovski boljševik Buharin, ki je bil doslej najintimnejši Ljeningov prijatelj. Ljening pa nastopa v svojih listih „Pravda“ in „Izvestja“ zelo energično za odobritev mirovne pogodbe s centralnimi državami.

Pred pomladansko ofenzivo.

Nevtralni listi poročajo, da se v najkrajšem času prično odločilne operacije na vseh frontah. Zatrjuje se zlasti v angleških krogih, da bo ententa z ozirom na dejstvo, da imajo centralne države na kopnem premoč vsled izločitve vzhodne fronte, poskusila to pot glavni napad na morju. Obenem se bodo vršili najsilnejši boji tudi v zraku. Domneva se, da se bodo operacije pričele najprej na francosko-angleški fronti in Palestini, potem še le na italijanski fronti in v Makedoniji.

Čehi.

V radikalnem češkem taboru je nastala velika poparjenost vsled sklepa miru z Rusijo. Tolažijo se s tem, da še ni konec vojske in da se v kljub polomu na Ruskem posreči antanti dobiti še toliko moči, da bi pri mirovnih pogajanjih pritisnili na Avstrijo.

Sploh so pa Čehi postali previdni in že pri glasovanju o proračunskem provizoriju in o vojnih kreditih je že velik del Čehov hotel opozicijo opustiti in zapustiti zbornico, tako da bi bila vlada dobila gotovo večino za svojo predlogo brez Čehov. Ti Čehi so obsojali dr. Korošček nastop kot brezmiseln.

Katoliško narodni Čehi, ki so bili doslej popolnoma pod vplivom radikalnih elementov, so šli še korak dalje. Olomuški „Našinec“ očita levičarskim kričačem, da je njihova krivda, ker se je položaj Čehov tako poslabšal. Zamudili so ugodno priložnost spomladi l. 1917., ko Avstrija še ni bila razbremenjena na Vzhodu in so morali Nemci še s Čehi računati. Tega jim pa zdaj ni več treba. Vkljub temu bo moral Češki Svaz, četudi v neugodnejših razmerah, vstopiti v obravnavo o reformi ustave.

Nova dejstva o svetovni politiki.

Angleška je prisilila Holandsko, da ji prepusti svoje ladje v angleških in ameriških

pristaniščih za prevoz čet, Angleška pa da zato Holandski razna živila. Nemčija nastopi s protiodredbami, v prvi vrsti zapre Holandski dovoz premoga. Švedska da Angleški in Ameriki 400.000 ton švedskih trgovskih ladij za prevoz čet. Nemčija nastopi tudi proti Švedski. S tem dobi antanta 1 milijon ton. En milijon ton potope podmorski čolni v šestih tednih. Vojska se s tem torej podaljša le en mesec in pol.

Tej pasivni točki stoji nasproti aktivna točka, da se je Wilson v svoji novi poslanici na kongres ostro izjavil proti temu, da bi Japonska posegla v Sibiriji vmes. Ob tem Wilsonovem odporu se lahko vname kriza, ki utegne razdvojiti antanto v dva tabora. Druge vesti zopet poročajo, da je ameriška vlada sklenila, da japonskemu posredovanju v Sibiriji ne bo formalno nasprotovala. Japonska, da je mobilizirala sedem letnikov. Govori se o odstopu japonskega zunanjega ministra Montona, ker Japonska še ni na jasnem v kaki obliki in meri naj posreduje v Sibiriji.

V Rumuniji je sestavil novi kabinet konservativec Marghiloman. Vsi novi ministri so prijatelji centralnih sil. Kdo bi si kaj takega še pred kratkim mislil v Londonu, v Parizu in v Katoliški tiskarni? Mir z Rumunijo je pred durmi. Novi romunski ministrski predsednik priporoča zvezo Romunije s centralnimi silami.

Velik plen v Rusiji.

V luki v Odesi leži 100.000 ton angleških, francoskih, italijanskih in rumunskih parnikov. Plen, ki so ga dobili Nemci v Rusiji, je vreden osem milijard mark.

Mohamedanske republike.

Mohamedanci v Rusiji so ustanovili že štiri samostojne republike, ki so med seboj sklenile zvezo in sicer republika Krim, republika Baškirjev med Volgo in Uralom, južnouralska republika in republika Srednje Volge.

Italijani zapuste Albanijo

ker ne morejo po morju dobiti več zadosti novih čet. Zopet je s tem padla dolgoletna nada Italijanov.

D' Annunzio

se je podal v Argentinijo, da naščuva Argentinijo v vojsko proti nam.

Monarhistično gibanje v Rusiji.

Iz Stockholma poročajo: Iz Rusije prihajajo poročila o monarhističnem gibanju, ki se pojavlja v raznih delih države ter je našlo zlasti pri duhovščini mnogo zaslonbe. Boljševiško časopisje poroča, da so v Moskvi zasledili tajni monarhistični odbor, ki pripravlja državni preobrat. Časopisje pozivlja vlado ljudskih komisarjev, da z vsjo odločnostjo nastopi proti povzročiteljem tega gibanja, ki stremi za tem, da spravi carja zopet na prestol. V Petrogradu vsak dan pričakujejo da izbruhne protirevolucija. Vsled tega se je vlada preselila iz Petrograda. Pri odhodu vlade so stale na poti na kolodvor dve vrsti strojnih pušk.

Jezna antanta.

Antanta, kakor vsi antantarji, je jezna na vsak mir. Iz Londona prihaja sedaj skupna deklaracija proti miru na vzhodu. Antanta pravi, da se hoče bojevati naprej za svobodo in proti tlačenju. V tem trenutku pozikuje v „imenu svobode“ pritisniti na vse nevtralce s silo da se ji pridružijo, sicer da v svojih lukah zapleni osem milijonov ton naše nevtralnih držav. Antanta se hinavsko laska Poljakom, ki so oproščeni stoletnega ruskega jarma, v tem trenutku pa dviga od Angležev tlačena Irska zastavo protiangleške

revolucije. Svetovne vojske papirna deklaracija antante ne bo odločila in tudi ne bo spremenila položaja na vzhodu, ne bo ustavila njenega bližnjega poraza na zahodu, samo pospešila ga bo. Po tej izjavi antante ni pričakovati v bodočih bojih na zahodu nobenega usmiljenja. Kriva vseh novih grozot na zahodu bo trmoglavost antante, ki svoje ljudstvo goni v zanjo brezplodno krvoprolitje.

Nekaterim Angležem se je pa vendar pričelo jasni. V „Daily News“ je pod naslovom: „Na predvečer izpremembe“ članek, v katerem pravi člankar, da je svetovne vojske, v kateri sta obe strani pričakovali skorajšnjo odločilno zmago že konec. Konca ni pričakovati ne z vojaškim ne z gospodarskim orožjem. Ameriška pomoč je v zraku. Upanje, da bo Nemčija gospodarsko podlegla, je neumno. Med alliranimi državniki se je samo Wilson priznal k ligi narodov. Lloyd George tega ni storil. Carson jo je zasmehoval istotako Clemenceau. Vlada more kazati le na poraze in korupcijo. Taka vlada mora iti. — Pač zanimive besede, ki so govorene še pred novo nemško ofenzivo na zahodu. Kako bodo Angleži govorili po tej ofenzivi?

Nemški državni zbor je sprejel petnajstmilijardni vojni kredit.

Za mir.

Angleška mirovna zveza.

Pred približno dvema tedni so ustanovili na Angleškem veliko mirovno zvezo, sestajajo iz prejšnjih članov vlade in parlamentarcev obeh zbornic. Glavni namen zveze je, da pošilja vladi predloge, ki privedejo lahko do skorajšnjega miru. Da se o'ajša angleški vladi stališče napram Franciji, je pooblastila nova zveza vplivne osebe na Francoskem, naj skrbe za to, da bi premotrivala francoska vlada z večjim razumevanjem novo angleško politiko. Prvi pogoj je, da odstopi Clemenceau. V tem zmislu se je pričel na Francoskem že politični boj. Vzporedno s tem gibanjem delujejo angleški socialisti na Francoskem na to, da se zedinijo delavske stranke, ki naj delujejo kot bojne čete proti vladi.

Važen sestanek.

Iz Londona poročajo, da je nameraval lord Willoughmy de Broke v hiši lordov vprašati vlado glede vesti v časopisih, da se hoče general Smuts sestati v Švici z grofom Mensdorffom. Lord je hotel imeti od vlade natančnejša poročila o tem sestanku. Lord Courzon je izjavil, da mora kot logična posledica takega vprašanja slediti debata o tem v hiši lordov. Takega razgovora se pa ne sme dovoliti. Poskušalo se je tudi v spodnji zbornici o tej zadevi dobiti od vlade podrobnosti, toda tudi tam je Balfour vsako pojasnilo odklonil. Če bi lord Willoughmy obstojal pri svoji zahtevi, bi bil lord Courzon primoran odkloniti odgovor. Mensdorff je bil ob izbruhu vojne nemški poslanik v Londonu.

Mirovno gibanje na Francoskem.

Pariška „Vérité“ objavlja dolgo vrsto resolucij francoskih delavskih organizacij, ki nastopajo za gibanje v prilog miru ter zavzemajo stališče proti Clemenceaujevi politiki. Resolucije so v mnogih točkah zapadle cenzuri.

Dnevne vesti.

Pozor! Prihodnjo številko „Resnice“ dobe samo naročniki. Kdor še ni poslal naročnine, naj to takoj stori!

Zahvalni dar dežele Kranjske. Za „Vojaški dom“ v Ljubljani! Odbor za vo-

jaške domove v Ljubljani se vnovič obrača do vseh rojakov, da zbero kar največ sredstev, da bo dom, ki ga postavimo našim četam v Ljubljani častno znamenje naše požrtvovalnosti za dobro stvar. Imena darovalcev se v posebni knjigi predlože Njegovemu Veličanstvu cesarju. Naj bi v tej častni knjigi ne manjkala nobena naša župnija, nobeno županstvo, nobeno društvo, noben posameznik! Po vojni dobimo v Ljubljani domače vojaštvo — 2. streliški polk je že tu — zato naj domovina z „Vojaškim domom“ pripravi svojim sinovom lep sprejem. Tej želji cesarjevi pomagajmo prav vsi, da se kar najsijajnejše izvrši v čast nas vseh!

Zatajeni Hrvatje. Dosedaj je ljudstvo, ki čita časopise K. T. D. mislilo, da imajo razni Korošci in Pogačniki velike zveze s Hrvatimi in da je naše združenje le še vprašanje časa. Te dni pa je neki ljubljanski dopisnik napravil v „Reichsposti“ financi veliko veselje, da je navedel naloge listov, ki jih izdaja oziroma podpira K. T. D., pri tem je pa zagrebško „Hrvatsko Drzavo“ predstavil nemški krščanskosocialni javnosti kot list, ki ima „mal krog čitateljev“ in ki med Slovenci sploh ni poznan. Na izjave takega lista in takih „izoliranih politikov“ da ni treba nič dati. Ostrmeli smo. „Hrvatska država“ je vendar glavno glasilo Starčevičeve stranke prava, edine hrvatske stranke, ki hoče sploh imeti stike z našimi Korošci in Pogačniki. S to stranko so banketirali Korošcevi in Kalanovi politiki v Zagrebu in pri tem gradili vse svoje „delo“ na Hrvatskem in tja doli na jug. Če „Hrv. Država“ večkrat tako neumno piše, da ljubljanski dopisnik „Reichsposte“ čuti, da tako pisanje marsikoga diskreditira, vendar se bi edinih zaveznikov na Hrvatskem pač že s stališča hvaležnosti, ker gostoljubno sprejemajo razne politične Izidorje in ž njimi sklepajo nove zagrebške deklaracije brez nekomodnih spon, ne smelo kar kratkomalo utajiti. Pisane, govorjene in javne zveze se kar kratkomalo ne dajo utajiti! Kaj bo sedaj z bodočnostjo Slovencev in Hrvatov, ko je Reichspostni dopisnik (ki ga „Slovenec“ išče, pa ne najde) utajil edine „Slovenčeve“ pobratime na Hrvatskem?

„Slovencu“ se jasni? „Slovenec“ piše: „Novi odbor Slovenske Matice se je konstituiral dne 14. t. m. Za predsednika je izvoljen gospod dr. Ivan Tavčar, za prvega podpredsednika gospod dr. Pavel Grošel, za drugega podpredsednika gospod dr. Janko Šlebinger, za blagajnika gospod profesor Franc Jeran. (Opomba uredništva: Predsedstvo je torej sestavljeno iz zgolj svobodomiselnih odbornikov. Ta demonstracija je slaba prognoza za bodočnost.) — Tako „Slovenec“. Tako prognozo smo mi takoj podali, a gg. mladini so se šli z vso silo blamirat. Kako jih bo šele glava bolela po skupnih shodih z liberalci!

Kaj se je sanjalo Ivanu Hribarju. Ivan Hribar opisuje v „Domovini“ svojo pot v preiskovalni zapor: „Krenem na Miklošičevo cesto. Visoko poslopje hotela Uniona stoji pred menoj. Novi spomini. Zopet na velike množice slovenskega ljudstva. Prostrana dvorana hotelska do zadnjega prostorčka napolnjena. Na odru stoji dr. Šusteršič sredi generalnega štaba Slovenske ljudske stranke in kliče — po naročilu — s svojim vreščočim glasom: „Mi hočemo vojsko!“ In tisočglava množica prihaja v fanatično navdušenje, izgublja razsodnost, ploska in hrupi, kriči po cele minute: „Mi hočemo vojsko! Mi hočemo vojsko!“ Ivan Hribar je imel na tej poti res čudne „spomine“. Imel je nekaj za res, kar je bilo v liberalnih časopisih nalaganega. Seve se tudi sedaj ne zaveda, da je v svojih spominih zapisal nesrešnico.

Č. g. Janez Kalan piše v „Zlati dobi“:

„Pa me je pripeljala nedavno enkrat pot tudi v Unionovo klet. Tovarišija je bila, ki me je speljala v te Baku posvečene prostore. In kaj vidim? Vse polno! Vse polno mestnega ljudstva: uradnikov, urednikov, obrtnikov, in nevem kake baže so bili vsi tisti ljudje. Skratka: meščani. Tisti meščani, ki se ne morejo nikoli dosti natožiti nad sedanjo draginjo, kako težko je zdaj živeti, koliko stane kila krompirja in masti, koliko liter mleka in eno jajce! Vino pa plačujejo — ne več po 4 K, kakor stane „Zlata doba“ za celo leto — ampak po 6 K in več! In to nekateri vsak večer! Plače pa z vsemi dokladami niso polovico večje kakor so bile pred vojsko. Kje neki jemljejo? To mi je bila uganka. O, ni še tako hudo ne, kakor ljudje stokajo. Dokler bodo pili vsak dan liter po 6 K, in četudi ga samo po četrtrinkah in pollitrih, se bomo lahko še dolgo vojskovali!“ — Če bo g. Janez Kalan še večkrat zahajal v te Baku posvečene prostore, bo gotovo na poti spoznanja še toliko napredoval, da bo spoznal, odkod pride mladinska politika...

Držite se cerkvenega prava! „Slovenec“ poroča: „Celovski škof in deklaracija. Celovski škof je izdal na duhovščino svoje škofije strogo zaupno okrožnico, da se ne sme v nikakem oziru udeleževati agitacije za jugoslovansko deklaracijo; ravno tako je škof prepovedal podrejeni duhovščini vsako narodno-politično delovanje.“ Koliko je na tem resnice, ne vemo, ker, kakor „Slovenec“ sam pravi, je imenovana okrožnica strogo zaupna in je mogla priti v „Slovenca“ samo potom zlorabe. Če je stvar resnična, potem je jasno, da more tu biti merodajno le cerkveno pravo, ki tudi škofovi oblasti določa gotove meje. Kako more biti mogoče, da bi bilo to v Krški škofiji prepovedano, kar je v ljubljanski zapovedano? Katoliška cerkev je preživela že hude in razburkane čase, in zato je v svojem kanoničnem pravu sestavila določila, ki so po svoji modrosti najzornejše navodilo za duhovnike in lajke. Če bi se po določenih kanoničnega prava ravnali vsi, višji in nižji, bi marsikatera zmešnjave ne bilo.

Kaj jih družji in kaj jih razdružuje. V mariborski „Straži“ je izšel neki članek, v katerem pravi člankar glede zagrebškega sestanka: „Ni se izdala nobena nova deklaracija, ne program, ni se preklicalo stare deklaracije ali kakega programa, le ugotovilo se je v kojih točkah smo složni“. Našim čitateljem je znana zagrebška izjava, katero smo zadnjič priobčili. Točke, ki so jih v tej izjavi izpustili torej kažejo, da so zagrebški zborovalci bili in so nesložni: 1. glede hrvaškega drž. prava; 2. glede jugoslovanske države pod habsburškim žezlom in 3. glede besedila „v okvirju habsburške monarhije“. Hvala za jasno pojasnilo „Straži“. Dolžnost državnika dr. Korošca bi bila, da ravno v teh najvažnejših točkah napravi slogo.

Omejitev rekvizije živine na Kranjskem. Dočim se je predpisalo Kranjski deželi za mesec februar, da mora dati 6900 glav živine, se je znižalo to število za mesec marec, april in maj na 1500 glav mesečno. Kranjski deželi bo treba torej dati 13.200 glav živine manj kot je bilo prvotno določeno. Če pomislimo na silno pomanjkanje živine pri nas, pomeni to veliko pridobitev. Tudi se je klavna teža znižala od 150 kg na 120 kg. „Slovenec“ pravi, da se je za zahvaliti odločnemu nastopu naših poslancev. Resniči na ljubo pa moramo konstatirati, da je to zasluga deželnega odbora kranjskega in gg. dr. Šusteršič, vl. sv. Detela in nadz. Legvart, ki so najodločneje in uspešno zagovarjali Kranjsko živinorejo pri odločilnih sejah. Švindelj z interpelacijami je vendar že preotročji. Drugi se trudijo in delajo, in ko je stvar urejena, pa izve Jarc ali kdo drugi kaj iz „Resnice“, stavi brž vprašanje na mi-

nistra, in reče: To sem jaz naredil. „Domoljub“ mu prinese slavo, res delavne in zaslužne može pa obrca. Koliko časa bo še trpela ta taktika v katoliški tiskarni?

Komu je potreben letni čas? Ljudje na kmetih se jeze, ko morajo ure predstavljati za takozvani poletni čas. Kaj je tega treba? To je treba radi mestnih zaspancev. Kmet vstane na vse zgodaj — gre na delo, čimprej je dan. Mestni ljudje pa spe noter v solnčni dan. Če bi zahtevali od njih, naj vstanejo eno uro prej, bi vedno zaležali! Zato se jih mora pa z neko prevaro pripraviti do tega, da mislijo, da še vedno tako dolgo spe, kakor prej, pa se jih vendar prej dvigne iz pernice.

Kulturen škandal. „Slovenec“ piše, da je cela višja gimnazija brez slovenskih čitank in zraven zlobno pristavlja, češ da je deželni šolski svet s tem zadovoljen. Slovenski člani dež. šolskega sveta pa s tem niso zadovoljni, kar prav dobro vedo tudi pri „Slovenecu“. Zadovoljen je pa s tem očitvidno Jugoslovanski klub, kajti njegova naloga je, da pri ministerstvu stori primerne korake, da se ta kulturni škandal prepreči.

Deželni odbor kranjski in učiteljstvo. Sklep državnega zbora o enkratnem državnem prispevku učiteljstvu je bil tako neroden, da še nobena dežela ni mogla izvršiti vseh potrebnih osebnih poizvedeb in so si morale deželne uprave pomagati s predujmi na verjetno vsoto, ki odpade na posamezno učiteljsko osebo. Kranjski deželni odbor je najkulantneje postopal z učiteljstvom, ker je vzel za podlago predujmom kar mogoče visok prispevek, tako da sedaj končni obračun kaže, da je segel za celih 80.000 K previsoko. Tako je kranjski deželni odbor „zadrževal“ učiteljem prispevek! In zato je nastala brezvestna lažnjiva gonja, potem sta se udejvala tudi „Slovenec“ in „Domoljub“, in katoliška tiskarna se je dala na razpolago za hujskarijo. Ali bo prelat Kalan sedaj popravil, kar je zagrešil proti vestnim zastopnikom ljudstva? Ali bo ostal na stališču „Učit. Tovariša“, svojega časnikarskega kolega, pri katerem časnikarske dostojnosti sploh iskati ni?

„Slovenec“ o morilcu. O dr. Frideriku Adlerju, ki je pri obedu ustrelil min. predsednika grofa Stürgkha, piše „Slovenec“: „Za svoje prepričanje je Adler junaško zastavil svoje življenje in osramotil marsikakega zagovornika idej, bolj vrednih najvišjih žrtev“. Čudna morala! Sploh opazujemo, da so politično-moralni nazori „Slovenčevih“ urednikov vedno bolj odvisni od „Arbeiterzeitunge“.

V Idriji se je nekaj čudnega zgodilo. Rudniški ravnatelj dvorni svetnik Billek je sklical shod za rudniške uslužbenke, na katerem je razkladal, kaj je že dobrega storil za rudarje. Ti so pa odgovarjali, da ni res, in so v njegovi navzočnosti sklenili resolucijo, v kateri izražajo, da je dvorni svetnik Billek nezmožen svojo službo opravljati in naj gre čimprej v pokoj! Menda res nič drugega ne kaže več temu gospodu!

Hribar in Graselli. „Glas Slovenca, Hrvata in Srba“ je v Zagrebu zopet začel izhajati. O dogodkih na občnem zboru „Slovenske Matice“ piše „Glas“: „Na občnem zboru je Ivan Hribar konstatiral, da po izjavi podpredsednika Grasellija ni dovoljeno govoriti o preteklosti, t. j. o preganjanju „Matice“. V sled tega je odpala nameravana proslavitev dr. Ilešiča, prvega in najvnetejšega apostola jedinstva. Toda: Na državni policiji v Ljubljani trde, da je bil Graselli poklican tja samo za to, ker je predsedstvo pozabilo občni zbor naznaniti po zakonu, da pa policija ni nikomur ničesar naročila ali prepovedala, marveč da se je samo mimogrede omenilo, naj ne bo demonstracije (ki je itak nikdo ni nameraval). Iz tega vidimo, da je prireditelj bil v rokah bojzljivega in ne-

zmožnega človeka, ki bi hotel biti koreknejši, nego policija sama in ki je občnemu zboru podal napačno informacijo. Doslužil je! — Pristopajmo Matici, dajmo s tem zadoščenja njej in dr. Ilešiču! Pri konstituiranju odbora je novi predsednik dr. Tavčar izjavil, da bo bodočemu občnemu zboru predlagal imenovanje prof. dr. Ilešiča častnim članom“.

Časnikarska dostojnost je čednost, ki jo v zadnjem času pri ljubljanskem „Slovenecu“ čisto pogrešamo. Ne samo, da se izdajajo nredniške tajnosti, da se imenujejo pred javnostjo nekdanji Slovenčevi dopisniki z navedbo člankov, ki so jih spisali i. t. d., je tudi način poročanja tega lista tak, da se mora človek res vprašati, ali se tiska list v „katoliški“ ali „učiteljski“ tiskarni. Majhna, a zelo značilna poteza o dostojnosti slovenčevega poročanja je sledeča: Minuli teden so v Litiji nesli k večnemu počitku župana Brica. Z ozirom na njegovo javno službo in delovanje je odposlal deželni odbor k njegovemu pogrebu svojega odposlanca. Pri pogrebu je bil tudi „Slovenčev“ urednik, ki je zastopnika deželnega odbora (deželnega odbornika) ne enkrat, ampak večkrat videl. Kljub temu je poročal v „Slovenecu“, da so se vdeležili pogreba zastopniki raznih uradov, liberalnih in naših društev, zamolčal je pa, da se je vdeležil pogreba tudi zastopnik deželnega odbora. Nepoučeni bračci „Slovenca“ bi na podlagi takega poročila dobili lahko napačno in krivično mnenje o deželnem odboru.

Učiteljski nabavni prispevek. Minuli teden so se na Dunaju vršile razprave in posveti vseh deželnih odborov zaradi ureditve učiteljskih draginjskih podpor in zaradi nabavnega prispevka. Pri tej priliki so se zastopniki vseh deželnih odborov pritoževali nad vladnim ukazom, kako je ta prispevek porazdeliti. Iz vseh kronovin so izjavili, da do sedaj niso mogli tega prispevka učiteljstvu izplačati zaradi obsežnih poizvedeb, ki so potrebne. Toliko v pojasnilo tistim, ki po Kranjskem umetno razburjajo ljudi, češ, samo na Kranjskem je tako in samo kranjski deželni odbor je tega kriv.

Veliki prijatelji učiteljstva! Zadnje čase kažejo veliko skrb za bedno učiteljstvo pred vsem poslanci dr. Ravnihar, Hladnik in Jarc. V državnem zboru govore plamteče govore in na shodih sklepajo ostre resolucije. Učitelji pa zastonj čakajo, kdaj se bode začel vsipati iz široko odprtih kljunov potrebni papir. Zakaj je deželni odbor ustavil izplačevanje vojnih draginjskih podpor in še ni izplačal vsega nabavnega prispevka, smo v „Resnici“ že pojasnili. Ti dični poslanci so imeli ravnokar najlepšo politiko v državnem zboru pokazati skrb za učiteljstvo v dejanju. V razpravi je bil predlog glede draginjskih doklad, učiteljstvu bi se bilo naklonilo 180 do 200 milijonov kron draginjskih podpor. Dogovorno z vlado se je izdelal načrt za razdelitev. Ako bi se bile dežele držale načrta, bi bile dobile za draginjske podpore 50% državnega prispevka, drugače pa ne. Omenjeni gospodje, ki na eni strani zahtevajo naj dežela izplačuje velike draginjske podpore brez kake odškodnine od države, so sedaj naenkrat sprevrgli svoje stališče. Poslanec Jarc je zahteval in stavljal predlog, da mora država povrniti 70% stroškov namesto 50%, kolikor vlada ponuja. Ta predlog je bil v državnem zboru z večino sprejet, dasi je izjavil finančni minister, da tega sklepa ne bo predložil v sankcijo in bo učiteljstvo še dolgo časa brez doklad. Jarc in tov. bi se bili morali vendar zmeniti z vlado, ako stavijo tak predlog, sicer je to prazna demagogija na račun stradajočih učiteljev. Očitvidno jim je več za lastno reklamo, nego zato da bi učiteljstvo kaj dobilo. Na shodu v Krškem so izrekli najstrožjo grajo dež.

odboru kranjskemu, ker „zadržuje“ (zlagano!) državni nabavni prispevek sedaj pa vprašamo: Kakšno grajo zaslužijo Jarc, Hladnik, dr. Ravnihar in tov.? Jazbec in Jeglič na noge, pa h gospodom po pirhe!

Poskušani samomor restavraterke. V nekem zagrebškem hotelu se je predvčerajšnjem poskušala zastrupiti 32 let stara gospa Marija Rudolf, posestnica znane zagrebške restavracije. Prepeljali so jo v bolnico, a je malo upanja, da ostane pri življenju. Njen mož se nahaja že 2 leti v ruskem ujetništvu. Vzrok poskušene samomora ni znan.

Umrli je dolgoletni črkostvec v Zadružni tiskarni g. Josip Longyka.

Velik plen v Odesi. — Ruski vojni stroški. Naši so zasedli Odeso, kamor so prodirali z izredno hitrostjo: petsto kilometrov v 12 dneh. Ruski listi sedaj poročajo da so naši v Odesi dobili velikanski plen, ker vsled tistega prodiranja naših čet, ni bilo mogoče pravočasno izprazniti mesta. Rusi so poizkušali mesto zažgati, a so to Nemci preprečili. Nemci so zasedli Nikolajewsk, drugo največjo rusko luko ob Črnem morju. Avstrijci in Nemci so zasedli Harkov. — Ruski vojni stroški so do 15. januarja 1918 znašali 50.598.275 000 rubljev.

Razpis ustanove za obrtne učence. S I. tečajem šolskega leta 1917/18 je oddati obvedbe mestu po 514 K Josipine Hotschewarjeve ustanove za učence obrtnih šol. Pravico do te ustanove imajo izključno le učenci c. kr. deželne obrtne šole v Ljubljani.

Goričani se vračajo polagoma, a težka je njihova usoda, ker so jim domovja porušena in je največja težava z prehrano. Manjka poljskega orodja in vseh pripomočkov. A pogumno in zaupno gredo na delo. Tudi goriški nadškof dr. Sedej, ki je bival ves čas v Zatičini, se je vrnil v porušeno Gorico.

Umrli je Anton Zaman v Dobruški vasi pri Škocijanu. Pokojni je bil blag mož, poštenjak, odločen naš pristaš. Bil je načelnik kmečke zveze, podpredsednik katol. izobraževalnega društva, predsednik nadzorstva pri hranilnici, član cestnega odbora in okrajn. šolsk. sveta. Bil je splošno znan po Dolenjskem. Naj v miru počiva!

Požar. Dne 16. t. m. je izbruhnil v Zapotoku pod Kureščkom požar, ki je uničil polovico vasi, 16 hišnih števil z gospodarskimi poslopji, s krmo, orodjem, hišno opravilo, tudi nekaj denarja je zgorelo.

Več tisoč kilogramov moke v Ljubljani zaplenjenih. Na neki tukajšnji vojaški zavod je dospelo 40 zavojev testenin. Službujoči častnik pa ni hotel prevzeti tega blaga, ker zavodu ni bilo o tem ničesar znanega. Mestni magistrat je pogledal v te zaboje in našel notri namesto testenin — fino moko. Preiskava se, da se odkrije tajinstvena pošiljatev teh testenin.

Kroatische Rundschau. To zanimivo revijo, ki izhaja v Zagrebu, toplo priporočamo. Velja za celo leto 28 K, za pol leta 15 K. Naročnina se pošilja na naslov: Uprava „Kroatische Rundschau“ Zagreb, Zrinjski trg broj 10.

Profesor Reisner, deželni poslanec in ljubljanski občinski svetovalec, je odložil oba mandata.

Za župnika v Trnovem v Ljubljani je prezentiral ljubljanski obč. svet č. g. župnika F. S. Finžgarja.

Vrnitev naših vojnih ujetnikov. Vojno ministrstvo razglasa glede vrnitve naših vojnih ujetnikov, da se v najkrajšem času podasta dve komisiji v Kijev in Petrograd, ki imata nalogo, da organizirata povratek ujetnikov. V Ukrajini ta naloga ne bo težko izvedljiva, ker je tam železniški promet že kolikor toliko urejen. Najprej se vrnejo invalidi.

Občina Ambrus se pridružuje v polni meri jugoslovanski deklaraciji; izreka presvetemu očetu Benediktu XV. in presvitlему vladarju cesarju Karlu I. najudanejšo hvaležnost radi njihovega delovanja za mir. Izreka tudi zahvalo deželnemu odboru in deželnemu glavarju za njegovo delo za naše kmetško ljudstvo. Županstvo Ambrus, dne 9. februarja 1918. Muhič, župan.

„Zmagoslavna“ laška trobojnica. Na tržaški vojni razstavi je razstavljena svilena zastava na zlatem drogu, katero je podaril kralj svojim „zmagovitim“ četam. Naši so trobojnico zaplenili na goriškem gradu. Lahki so tako hitro bežali iz Gorice, da so to dragocenost pozabili.

Ubil je v Hrastniku v prepiru rudar Krešič rudarja Fajdigo.

Otvoritev prometa po zraku. Dne 20. t. m. je z Dunaja odletelo prvo poštno letalo preko Krakova, Lvova v Kijev, da pospešuje hitreje razprave med našo vlado in Ukraino. V najkrajšem času se otvori javni poštni promet po zraku na zračni črti Dunaj, Krakov, Lvov.

Preveč je mislil na vojsko nočni stražnik v Senožečah. V teh mislih je zaspal. Sanjalo se mu je, da so udrli v Senožeče združeni Italijani, Angleži in Francozi. Planil je z ležišča, pograbil luč in hajdi v obrambo Senožeč. Skočil je pri tem skozi okno v prvem nadstropju in obležal z zlomljenimi nogami.

Lakote sta umrla v celjski okolici 80 let stari delavec Jernej Lah in prosjak Valentin Zakrasnik. Za starčka se ni nihče brigal.

Častniške plače poslancev. V državnem zboru je stavil poslanec Prunner na predsednika dr. Grossa vprašanje, ali je pripravljen pritiskati na poslance, ki kot častniki že osmi mesec ne opravljajo vojne službe, da svoje častniške plače dajo dobrodelnim namenom. Smo radovedni, kaj boveda na to storila oba gg. Pogačnika. Ako ti junaki glasujejo proti vojnim kreditom, ki obvarujejo našo zemljo pred italijansko pohlepnostjo, naj bi bila tudi tako dosledna, da ne sprejmeta plač iz vojnih kreditov. To bi bilo lepo, možato in dostojno.

Občni zbor zadružne centrale. Na občnem zboru dne 21. marca ki je bil dobro obiskan, je bilo zastopanih 82 za drug. Podpredsednik Jaklič se spominja pokojnega ravnatelja Iv. Travna, odstopivšega načelnika dekana Ivana Lavrenčiča, kateremu se izreče zahvala za skrb in trud. — Deželnemu odboru se izreče zahvala za podporo in naklonjenost. Deželni odbornik dr. Lampe pozdravi zborovalce v imenu dež. odbora. — V načelstvo sta bila izvoljena namesto odstopivšega dekana Ivana Lavrenčiča dež. odbornik dr. Lampe, in namesto pokojnega Iv. Travna, kanonik Šiška. V nadzorstvo je bil izvoljen stolni vikar Mat. Škrbec. — O povzdigi gospodarstva po vojski je predaval zelo zanimivo g. župnik Oblak. Zelo zanimivo pojasnila, glede rekvizicij živine in sena, o umetnih gnojilih je podal dež. odbornik dr. Lampe.

Odločilna bitka na zahodu se je pričela 21. t. m.

Gospodarske vesti.

Zvišanje cene goveji živini. Vsled brzojavne odredbe c. kr. poljedeljskega ministrstva se zviša na Kranjskem z dnem 20. t. m. prevzemna cena goveji živini za 1 K pri kg za ono živino, ki jo živinorejci prostovoljno oddajo zaupnikom Deželnega mesta za vnovčevanje živine v Ljubljani. Živina, ki bi se morala s silo rekvirirati, se plača po stari ceni. Da se meso ne podraži, namerava c. kr. finančno ministrstvo dati prispevek za pokritje difference.

Aprovizacijski odbor v Velikih Laščah je dobil obvestilo, da je za Velike Lašče in okoliš določenih mesečno 325 kg mesa. To je bilo treba kajpada pravično porazdeliti, da ne dobe nekateri preveč, drugi premalo. Slavnemu odboru je šel vestno na delo in razdelil meso tako pravično in pošteno, da ne more biti nihče — ogorčen. Poslušajte! Občina Velike Lašče t. j. trg si razdeli 295 kg, a vseh drugih sedem občin dobi 30 kg. Pa da teh 30 kg ne pride v nepravilne roke oziroma pod zobe, so ukrenili, da so kmetje deležni mesa le, ako prineso od zdravnika recept, med tem ko trška gospoda je meso brez vsega recepta. Te vrstice pišemo brez vsega ogorčenja. Slavnemu odboru tudi ničesar očitati nečemo. Morda bi se lahko reklo, da se drži lepega gesla: „Skrbi za se!“ Pa to ne more biti res! Zakaj v tistih 295 kg mesa ne padajo kosi samo „trškim revežem“ kakor so Srpan, Lenček i. dr., temveč dobi tudi znani revež iz Podstrmca na mesec 1 kg mesa (gotovo samega vratu!). Torej da smo vseskozi pravični, moramo priznati, da so si tržani pridržali samo 294 kg mesa, a prebivalstvu na kmetih prepustili 31 kg, katerega pa dobe samo z receptom v roki. Kadar si pridemo kaj navskriž, pravimo: „Pa pojdemo v Lašče, tam se deli pravica!“ Kako se deli, so pa sedaj pokazali! To rečemo: Taka pravica in tolika pravičnost je izzivanje in glejte, da kmalu preneha sicer bo slavnemu odboru preveč „slaven“ postal.

Eden vzrokov, zakaj je preskrba z mlekom v mestih tako slaba. Učeni gospodje, ki so vzeli preskrbo mest in industrijskih krajev z mlekom v roke, nečemo uvideti, da s takimi maksimalnimi cenami, kakor so jih nastavili mleku kljub avtomobilom, bencinu in celi vojski strokovnjakov mleka ne bodo dobili. Mogoče bodo to uvideli, ako se jim pove, kaj je kmet dobil pred vojsko za gotovo množino mleka, katero množino mleka pa mora danes dati za isto blago, pri čemur pa ne pride niti v poštev, da je danes produkcija mleka najmanj 3 do 5 krat dražja kot pred vojsko. Pred vojsko je dobil kmet v ljubljanski okolici za prodanih 15 l mleka 1 srajco, danes mora prodati 50 l po maksimalni ceni, ako hoče kupiti srajco. Pred vojsko je dobil za 50 l mleka 1 par čevljev, danes mora dati 150 do 200 l. Za 3 l mleka je dobil 1 m bombažnega blaga, danes mora dati 20 do 30 l in tako je z vsem kar rabi kmet. Zato gospodje, ako hočete dobiti, vsaj nekaj mleka, ker dosti ga sploh ni, potem manj avtomobilskih voženj, manjša poraba bencina, manj diet, manj strokovnjakov in veččakov pa boljša cena za mleko. K.

Prve mestne prašiče v lastni izreji je postavila dunajska mestna občina na trg. Ima jih 500 glav. Teža se menja od 100 do 135 kg.

Sviciarska plemenska živina bi se dobila tudi na Kranjsko. „Kranjsko deželno mesto za vnovčevanje živine v Ljubljani“ Turjaški trg št. 1, upa da bo moglo preskrbeti nekaj lepe plemenske živine našim živinorejcem iz Švice. Upa, da se posreči nakup šviciarskih plemenskih krav, telic, bikov ter mlade živine ter se izvozi na Kranjsko. Ta živina bi bila simentalke in motafonske pasme (tedaj rjavo šviciarsko pleme). Prvovrstne krave v 3 letu starosti, v teži 500 do 700 kg s 14—18 litrov mleka na dan, bi utegnile stati približno 3160—4000 K (1800 do 2000 frankov). Krave po teži in lepoti druge vrste, vendar pa ravno tako dobre mlekarike kot prve, bi se dobile po kakih 1200 frankov. Seveda so vse te cene le približne. Če bi se kak živinorejec zanimal za imenovano živino, naj to takoj sporoči „Kranj. dež. mestu za vnovč. živine“ v Ljubljani

Turjaški trg št. 1, da si zagotovi to živino za čas, ko bo na razpolago nova krma. Prijave naj se pošiljajo „Kranj. dež. mestu za vnovč. živine“ pismeno ter naj se navede kake vrste žival in koliko živali bi dotičnik prevzel.

Dualizem v prehrani. — Tihotapstvo. Dualizem rodi čudne in strupene sadove. To očutimo zlasti mi, ki živimo ob meji dežele krone sv. Štefana. Pri nas je prehrana ljudstva prišla v najtežavnejši položaj. Naša zemlja že itak manj rodi kakor Ogrska ali Hrvatska, a to vse še brezobzirno rekvirirajo državne centrale. Kmetu ne ostane za lastno prehrano. Pri tem so cene za domači pridelek pri nas veliko nižje kakor pri sosedih. Posledica tega ne more biti druga, kakor tihotapstvo, ki se razvija v vseh mogočih oblikah. Spekulant nabirajo mast in suho meso na Ogrskem in na Hrvatskem in ga za nečuvane cene prodajajo na Kranjsko. Ker smo v stiski, plačamo vsako ceno, ki se zahteva in smo še hvaležni tihotapcem, ki nam kaj spravijo čez mejo. Javna tajnost je, da so si razne osebe s tem poslom pridobile velikansko premoženje. Naravno je, da naše oblasti ne delajo težav takim nakupom, ker morajo biti vesele, da sploh kaj dobimo in da se zmanjša pomanjkanje hrane, četudi na nepošten način. Slednjič je glavna stvar da se ohranimo pri življenju. Sedaj pa ogrske oblasti zasledujejo tihotapce in jim blago konfiscirajo. Ker pripade tretjina ovadniku, zato so začeli sedaj tihotapce ovajati tudi taki, ki bi sicer bili radi udeleženi pri kupčiji tudi na drug način. Tako se je zaplenilo zadnji čas mnogo živil, ki so se vozila iz Karlovca po Lujizini cesti proti Kranjski. Imenitna postaja za tihotapstvo so Bubnjarci. Če se posreči tam par vagonov masti spraviti čez mejo, je narejena velikanska kupčija. Saj se plačuje vagon masti po 400.000 K in še dražje. Nedavno so tam ustavili 3 vagone masti, ki so imeli že odriti na Kranjsko. Naravno, da se tihotapi v veliki meri živina, kajti v Karlovcu doseže prodajalec še enkrat višjo ceno, kakor na Kranjskem. To so strašne razmere, ki upijejo po tem, naj se vendar odpravi ta krivični gospodarski dualizem, ki je posledica političnega dualizma.

Zelenjava. Centrala za sadje in zelenjavo (Geos) je na Goriškem prevzela 3000 ha zemljišč za pridelovanje zelenjave. Letos prične tudi na ljubljanskem barju. In sicer vzame v najem posestvo g. Koslerja na barju, katero hoče vzorno obdelati za pridelavo zelenjave.

Krompir za Dunaj z Goriškega. Dunajčani so lačni krompirja. Sedaj dobe le 1 kg na glavo in teden. Ker manjka mesa in moke, je to jako pičlo. Občinske zaloge so prazne. Mnogo se je pokvarilo. Zato je dunajska občina vzela v najem med Gorico in Gradiško 700 ha njiv, na katerih hoče pridelati zgodnjo zelenjavo in krompir. Upajo dobiti prvo zelenjavo koncem aprila. Dela so jako težavna, ker je zemlja še vsa opustošena od bitk. Najprej treba poiskati v njivah granate, ki niso eksplodirale, odstraniti žičevje, strelske jarke zasuti itd. To se sedaj dela že štirinajst dni s pomočjo vojaštva.

Kislo zelje. Dobave kislega zelja iz Holandske ni centrala za sočivja dopustila domačim trgovcem, ampak je hotela vse le sebi pridržati. Zato je pa to kislo zelje dobilo še posebno kislobo. Nakupilo in uvozilo se je 1545 vagonov holandskega zelja. Holanci so pa to zelje dobro zalili z vodo in so ga dejali v slabe sode, tako da ko se je zelje tehtalo pri nas, je manjkalo po 2000 do 3000 kg pri vagonu. Plačati pa se je morala holandska teža. Izguba gre v milijone kron. Domačinu centrale pritiskajo cene in mu delajo vse mogoče težave, kar same

zunaj kupujejo, je pa grozno drago in slabo. Holandcem se je plačalo kot zelje najmanj 300 vagonov vode.

Kako centrale podražujejo blago. Na Dunaju oddaja „Geos“ iz Holandske uvoženo zelenjavo po K 1'20 do 1'70 za kg. Cena pri nakupu je 30 h, prevoz kot brzovozno blago znaša 28 h za kg. Prodaja se pa dva- do trikrat dražje. Noben trgovec ne bi mogel zagovarjati takega podraženja in bi bil kaznovan, kar pa centrala mirno dela v imenu države.

Poljsko in kmetijsko orodje je silno trpelo in ga je težko popraviti, ker ni ne delovnih moči niti materiala za popravila. Zlasti manjka jermenja za konjsko opravo. Treba bi bilo nujno oddati gotove množine usnja na razpolago, da se popravijo komati in vprežne oprave sploh, da se more delati. To bi se pa moralo zgoditi takoj, vsaj pred spomladjo. Izšla je naredba, po kateri so poveljniki dolžni, kovačem in domačinom obrtnikom za ta čas pred vsem dajati dopuste. Ljudje naj ta čas porabijo in dajo takoj svoje orodje popraviti.

Rastlinarstvo. Kakor je pri živinoreji paziti pred vsem na plemenske razmere, tako je pri poljedelstvu najvažnejše poleg obdelave zemlje — skrb za dobra in primerna semena. Zato je pa treba semena skrbno ne le izbirati, ampak tudi gojiti. Tej panogi kmetijstva, ki zahteva pa seveda veliko izobrazbe in posebnih sredstev, se je pri nas doslej posvečalo premalo pažnje. S poizkusi se morajo odbrati prave vrste za vsako podnebje in za vsako zemljo posebej. Velika pažnja se mora posvetiti ob času cvetja oploditvi rastlin, ker od tega je odvisno seme. Za naše kraje bi morali imeti lasten zavod za gojitev in preizkušnja semen. Glede ajde, prosa, repekrompirja itd. moramo čisto samostojno postopati, ker izkušnja uči, da ni vse dobro, kar se kot seme k nam uvaža.

Tihotapstvo s slanino. Vsled ovadbe nadzorstva živil je državno pravdnništvo v Gradcu proti večjemu številu graških mesarjev uvédlo sodno postopanje, ker so meso in slanino, katero so prejeli izključno za prodajo v Gradcu, izvažali v južne kraje, zlasti v Trst in na Reko. Državno pravdnništvo je doslej dognalo, da se je na ta način graškemu konzumu odtegnilo čez 400.000 kilogramov slanine. Meso se je oddajalo na kolodvoru v Puntigamu. Mast se tihotapi sedaj iz Hrvaške že po 42 K kilogram. Ogri pa naši vladi pravijo, da je ni — za maksimalne cene!

Kako je odstraniti rjo od manjših železnih stvari. Zarjaveli predmet je dobro segreti in ga natirati (ribati) z voskom, ki je zavil v cunjico tako dolgo, da je opaziti po železu voščeno povlako. Nato je vzeti

drugo cunjico, jo povaljati po zdrobljeni soli in drgniti po železu ozir. rji, da se odstrani voščena povlaka. Uspeh je presenetljiv.

Ameriška letina. Po uradnih poročilih ameriške kmetijske pisarne so v Združenih državah pridelali v letu 1917: 418,700,000 bušlov ozimne pšenice, 232,760,000 bušlov jare pšenice, torej skupno 650,830,000 bušlov. Koruze je bilo 3.159,500,000 bušlov, ovs 1.587,300,000 bušl., ječmena 208,980,000 bušlov, rži 60,145,000 bušlov. Obdelanih je bilo za ozimno pšenico 27,430,000, za jaro pšenico 18,511,000, torej skupno za pšenico 45,941,000, za koruzo 119,760,000, za oves 43,572,000, za ječmen 8,835,000, za rž 4,102,000 acrov.

Razširjajte „Resnico“!

Kranjska deželna banka v Ljubljani.

Najvarnejše in najugodnejše se naloži denar v pupilarnovarnih 4½% zastavnih listih in 4½% komunalnih zadolžnicah Kranjske deželne banke. Letne obresti čistih 4½% brez odbitka kakršnegakoli davka.

Daje **hipotekarna** in **komunalna** posojila. Sprejema vloge na hranilne knjižice in tekoči račun pod najugodnejšimi pogoji.

Zadružna tiskarna v Ljubljani

r. z. z. o. z.

naznanja, da je svoj obrat preselila iz dosedanjih prostorov na **Starem trgu št. 19**, v prostore bivše tiskarne Dragotina Hribarja, zadnji čas „Zvezna tiskarna“

na Dunajsko cesto št. 9.

ILIRSKA BANKA V LJUBLJANI

Šelenburgova ulica št. 1.

izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje

financira vojaške dobave in aprovizacijske kupčije. — Daje predujme na blago. — Eskomptira menice, fakture in terjatve. — Pospešuje trgovino, industrijo ter uvoz in izvoz. — Vloge na knjižice obrestuje po 4%. — Vloge na tekoči račun po dogovoru.